

Aşırı Dozda İlaç Alımıyla İntihar Girişiminde Bulunan Ergenlerde Psikolojik Etkenler

Dr. M. Kemal Sayar, Dr. Mücahit Öztürk, Dr. Burçin Acar

ÖZET:

AŞIRI DOZDA İLAÇ ALIMIYLA İNTİHAR GİRİŞİMİNDE BULUNAN ERGENLERDE PSIKOLOJİK ETKENLER

Amaç : Erişkin hastalarda yapılan çalışmalar umutsuzluk ile intihar girişimi arasında ilişki bulmuşlardır. Erişkin çalışmalarında intihar girişimlerinin ölümcüllüğünün psikolojik değişkenlerden bağımsız olduğu gösterilmiştir. Ergen nüfusun klinik açıdan erişkinlerden farklı özellikler gösterdiği ve intihar girişimleriyle umutsuzluk arasında farklı bir ilişki olabileceği dile getirilmiştir. Bu çalışmanın amacı aşırı dozda ilaç alımıyla intihar girişiminde bulunan ergen deneklerde, intihar niyetini ve intihar girişiminin ölümcüllüğünü etkileyen psikolojik etkenleri araştırmaktır.

Yöntem : Bu çalışmada Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi acil servisine aşırı dozda ilaç alarak intihar girişiminde bulunan 33 ergen hasta çeşitli psikometrik ölçeklerle değerlendirilmiş, intihar niyetinin ve intihar girişiminin ölümcüllüğünün diğer psikolojik ve demografik değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır.

Sonuçlar : İntihar girişiminde bulunan ergenler arasında kızların sayısı belirgin ölçüde fazladır ve kızlarda intihar girişimleri daha ölümcül bulunmuştur. Toronto Aleksitimi Ölçeği'nin duyguların ifade edilmesiyle ilgili alt boyutu yineleyici intihar davranışıyla ilişkilidir. Ergenlerde, yetişkin hastalarda olduğu gibi, intihar niyetiyle umutsuzluk puanları arasında ilişki olduğu saptanmıştır. İntihar niyetiyle depresyon puanları arasında ilişki bulunmamıştır.

Tartışma : Bu çalışmanın bulguları umutsuzluğun depresyondan bağımsız olarak intihar niyetini etkilediğini düşündürmektedir. Duygularını ifade etmekte zorlanan ergenler, alternatif bir rahatlama ve iletişim biçimi olarak intihar davranışına yönelebilmektedir.

Anahtar sözcükler : intihar girişimi, ergen, umutsuzluk, depresyon, aleksitimi .

Klinik Psikofarmakoloji Bülteni 2000;10:133-138

SUMMARY:

PSYCHOLOGICAL FACTORS IN ADOLESCENT DRUG OVERDOSERS

Objective: Adult studies show a correlation between hopelessness and suicide attempts. The lethality of suicide attempts was found to be independent of other psychological variables in adult studies. It was supposed that adolescents display different clinical characteristics than adults and hence there may not be an association between hopelessness and suicide attempts in the adolescent population. The aim of this study was to investigate the psychological correlates of suicide intent and the lethality of the suicide attempt in adolescent drug overdosers.

Method : Thirty-three adolescents who were brought to the emergency department of Vakıf Gureba Training Hospital after suicide attempts with drug overdose were assessed with various psychometric scales. The relationship of suicide intent and the lethality of suicide attempt with other psychometric and demographic variables were looked for.

Results : The girls outweighed boys in number and the lethality of the attempt was higher in the girls. Inability to express feelings was found to be associated with repetitive suicide attempts. Similar to adults, hopelessness was found to be correlated with suicide intent. There was no association between suicide intent and depression.

Conclusion: This shows that hopelessness influences the suicidal intent in adolescent suicide attempters, independent of depression. Those adolescents who have difficulty in expressing their feelings may prefer drug to ingestion as a suicidal behavior, which may be regarded as an alternative relief and communication method.

Key words: suicide attempt, adolescent, hopelessness, depression, alexithymia

Bull Clin Psychopharmacol 2000;10:133-138

GİRİŞ

Ergenlik döneminde intihar davranışı için risk etkenlerini araştıran çalışmalar, önceki intihar girişimleri, hastalık, aile içi şiddet, sıkıntı verici yaşam olayları ve kötü madde kullanımı gibi bir dizi etken üzerinde durmaktadırlar. Boşanma, işsizlik ya da göç gibi etkenler toplumsal bağları bozarak intihar davranışına zemin hazırlayabilir. Farklı ortam ve

toplumlarda yürütülen çalışmalar, aile bağlarının gevşemesi ya da kopmasının genç insanlar arasında intihar yaygınlığını etkileyen önemli etkenler arasında olduğunu bildirmektedirler (1). Depresyonun erişkinlerde olduğu gibi ergenlerde de intihar davranışıyla ilişkili olduğu gösterilmiştir (2). Beck, depresyonun umutsuzluk ve karamsarlık gibi belirli bazı bilişsel yönlerinin, intiharla daha yakından ilişkili olduğunu öne sürmüştür. Erişkin hastalarda

Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi Psikiyatri Kliniği Aksaray-Istanbul

Yazışma Adresi / Address reprint requests to: Dr. Kemal Sayar, Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi Psikiyatri Kliniği Aksaray İstanbul
Fax: +90 212 635 14 80
E-mail :mkemalsayar@superonline.com

yürütülen çalışmalarda, umutsuzluk, depresyondan bağımsız olarak intihar davranışıyla ilişkili bulunmuştur (3). Ergen kişiler üzerinde aynı sonuç araştırıldığında, umutsuzluk ve intihar davranışı arasında yine bir bağ bulunmuş, ancak depresyon kontrol edildiğinde bu ilişki istatistik olarak anlamsızlaşmıştır. Bu sonucun intihar davranışı gösteren ergenlerde cinsler arası farklılığa bağlanabileceği ileri sürülmüştür (4). Bettess ve Walker intihar girişiminde bulunan kızların depresyon, anksiyete ya da içe kapanma şeklinde 'içe-dönük' bulgular sergilerken, intihar girişiminde bulunan erkek ergenlerin öfke, saldırganlık ve ajitasyon gibi 'dışa-dönük' bulgular sergilediklerini bildirmektedirler. Dolayısıyla intihar davranışıyla ilgili etkenler her iki cins arasında farklılık gösterebilir (5). Bir çalışmada, erkek lise öğrencilerinde umutsuzluk ile intihar davranışı arasında ilişki bulunmazken, depresyon kontrol edildiğinde kız öğrenciler için hafif bir ilişki olduğu görülmüştür (6). Kazdin ve ark. çocuklarda umutsuzluğun depresyonun şiddetiyle pozitif, özgüven ile negatif ilişki gösterdiğini bildirmektedirler. Yazarlara göre intihar niyetiyle umutsuzluk arasında güçlü bir ilişki vardır ve depresyon kontrol edildiğinde bu güçlü ilişki sürmektedir (7). Erişkin hastalarda yapılan bazı çalışmalar intihar girişiminin ölümcüllüğü ile intihar niyeti, depresyon ya da umutsuzluk arasında herhangi bir ilişki bulamamışlardır. İntihar girişiminin nasıl yapıldığı ve ne ölçüde öldürücü olduğu, intihar niyeti, depresyon ve umutsuzluğun şiddetinden bağımsız bulunmuştur (8). Duygularını tanıyıp ifade edemeyen, dışadönük düşünen ve kısıtlı bir düşlem yaşantıları olan insanların aleksitimik kişilik özelliğine sahip olduğu dile getirilmiştir. Son yıllarda intihar girişiminde bulunan erişkin hastalarda aleksitimi yaygınlığını araştıran yayınlar göze çarpmaktadır. İntihar girişiminde bulunan kişilerde yüksek aleksitimi düzeyleri bildiren yayınların yanı sıra, intihar riski ve aleksitimi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulamayan yayınlar da vardır (9,10,11).

Bu çalışmada, tümü aşırı dozda ilaç olarak intihar girişiminde bulunmuş olan ergenlerde umutsuzluk, depresyon, aleksitimi, intihar niyeti ile intihar girişiminin ölümcüllüğü arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM :

Vakıf Gureba Eğitim Hastanesi acil servisine inti-

har girişimi nedeniyle 1 Nisan 1997-1 Ocak 1999 tarihleri arasında getirilen 33 ergen (yaş aralığı :15-18) çalışmaya alınmıştır. Hastalar intihar girişiminde buldukları ilk 24 saat içinde, acil servis muayene odasında bir uzman psikiyatrist tarafından görülmüş ve psikiyatrik değerlendirilmeden sonra, onayları alınarak, bir dizi öz bildirim ölçeği doldurmaları istenmiştir. Hastaların tümü aşırı dozda ilaç alımı ile intihar girişiminde bulunmuşlardır. Deliryum nedeniyle yoğun bakım birimine alınan hastalarla bilinçlerinin açılmasını izleyen gün görüşme yapılmıştır. Psikiyatrik ve organik mental bozukluğu olan hastalar, çalışma dışı tutulmuştur. Sosyodemografik veri formu doldurulduktan sonra verilen öz bildirim ölçekleri şunlardır :

Zung depresyon ölçeği : Dörtlü likert tipi doldurulan ve 20 maddeden oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçekten elde edilen ham puan standart bir tablo aracılığıyla depresyonun düzeyini yüzde olarak belirleyen bir puana dönüştürülmektedir. Depresyon tanısından çok kişinin depresif durumunun düzeyini göstermektedir. Ölçekten elde edilen puanların yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet, gelir düzeyi gibi değişkenlerden etkilenmediği bildirilmiştir. Ölçeğin geçerliliği ve diğer depresyon ölçekleriyle ilişkisi üzerine pek çok veri vardır (12).

Beck Umutsuzluk Ölçeği : Bireyin geleceğe yönelik olumsuz beklentilerini ölçmektedir. 20 maddeden oluşan, 0-1 arası puanlanan bir ölçektir. Maddelerin 11 tanesinde evet, 9 tanesinde ise hayır seçeneği 1 puan alır. Puan aralığı 0-20'dir. Alınan puan yüksek olduğunda bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılır. Ülkemizde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (13, 14).

Toronto Aleksitimi Ölçeği : Bir çok kez geçerlik ve güvenilirliği yapılmış, aleksitimiyi ölçen 26 maddelik bir ölçektir (15). Özgün biçiminde maddeler 1-5 arası puanlanırken Türkçe biçimi evet/hayır olarak düzenlenmiş ve bu biçimiyle de dilimizde geçerli ve güvenilir olduğu gösterilmiştir. Puanların artması aleksitiminin şiddetini göstermektedir (16). Kirmayer ve Robbins (17) ölçeğin dört alt boyutunu şu şekilde tanımlamışlardır : Birinci alt boyut (TAÖ 1) kişinin duygularını ve bedensel duyularını ayırt edebilme ve tanıyabilmesiyle, ikinci alt boyut (TAÖ 2) kendi iç yaşantılarından çok dış olaylara yönelik düşünmesiyle, üçüncü alt boyut (TAÖ 3) duygularını

söze dönebilmesiyle, dördüncü alt boyut (TAÖ 4) hayal kurma yeteneğiyle ilgilidir .

AECOM intihar niyeti ölçeği : 16 maddelik bu öz bildirim ölçeği intihar girişiminden önce ölme dürtüsünün ne kadar yoğun olduğunu ölçmek için geliştirilmiştir. İntihar riskini ölçmek için geliştirilmiş olan bir başka ölçeğin değiştirilmiş bir biçimidir. Hastalar her soruya evet ya da hayır şeklinde cevap verirler. Ölçeğin intihar girişimi nedeniyle hastaneye yatan hastaları, intihar girişiminde bulunmayan psikiyatri hastalarından ayırabildiği gösterilmiştir. İç tutarlılığı 0.80 olarak bulunmuştur (8).

Ölümüllük ölçeği : İntihar girişiminin ölümcüllük derecesini belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiş bir ölçektir. Hastalar dört soruya evet ya da hayır biçiminde cevap verir. Toplam puan değerlendirmeye alınır. İç tutarlılığı 0.59 olarak bulunmuştur (8).

İntihar girişiminde bulunan denekler psikopatoloji düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla ilk kez girişimde bulunan ve birden çok girişimde bulunan, ayrıca erkek ve kız olmak üzere ikiye ayrılmışlardır. Veriler SPSS for windows programında, nicel veriler için Mann-Whitney-U testi ve bağıntı analizi için Pearson korelasyon analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir.

BULGULAR

İntihar girişimi nedeniyle VGEH acil servisine getirilen ergen kişilerin 28'i kadın (%85) ve 5'i (%15) erkektir. Deneklerin ortalama yaşı 17 ± 1.2 ve yaş aralığı 15-18'dir. 33 deneğin ikisi evli ve 31'i bekarıdır. Deneklerin tümü aşırı dozda ilaç alımı ile acil servise getirilmişlerdir. Deneklerin 15'i ilkökul mezunu (%45), 7'si ortaokul mezunu (%21), 10'u lise mezunu ya da öğrencisi (%30) ve 1'i (%3) yüksek okul öğrencisidir. İntihar girişiminde bulunan deneklerin 7'si (%21) daha önce bir kez intihar girişiminde bulunmuştur. 5 deneğin (%15) ailesinde intihar girişimi öyküsü vardır. 33 deneğin dördünde (%12) geçirilmiş psikiyatrik hastalık öyküsü bulunmaktadır. İntihar girişimine yol açan tetikleyici etkenler şu şekilde sıralanmaktadır : Aile içi sorunlar (%45), erkek ya da kız arkadaşla ilgili sorunlar (%24), okulla ilgili sorunlar (%12), iş yaşantısıyla ilgili sorunlar (%9). Bir kişi (%3) yoğun karamsarlık duyguları, bir kişi de ilgi çekmek amacıyla intihar girişiminde bulunduğunu belirtmiştir.

Kadın ve erkek denekler psikometrik ölçümler açısından karşılaştırıldığında, intihar girişiminin ölümcüllüğü kadın deneklerde anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur (kadın : 3.3 ± 1.1 , erkek : 2.2 ± 0.4 , z: 2.248, $p < 0.05$). Kadın deneklerde daha yüksek bulunmakla birlikte bu değerler hafif-orta şiddette bir ölümcüllük düzeyine işaret etmektedir. Diğer psikometrik ölçümlerde erkek ve kadın denekler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Birden çok kez intihar girişiminde bulunmuş deneklerle ilk kez intihar girişiminde bulunan denekler karşılaştırıldığında, yineleyici girişimde bulunan ergen deneklerin TAÖ'nin üçüncü alt boyutunda anlamlı ölçüde yüksek puan aldıkları saptanmıştır . TAÖ-3 değerleri ilk kez ve iki ve daha çok kez intihar girişiminde bulunan denekler için sırasıyla, ilk kez : 1.4 ± 1.1 , çok kez : 3.0 ± 1.5 şeklindedir (z: 2.426, $p < 0.05$). TAÖ-3 duyguların sözel olarak ifade edilebilme yeteneğini değerlendirir ve bu alt ölçekten yüksek puan alan bireylerin, duygularını kolaylıkla ifade edemediği düşünülür.

Bağıntı analizi yapıldığında intihar niyetinin umutsuzluk puanlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür (r: 0,346 $p < 0.05$). İntiharın ölümcüllüğü ise depresyon, umutsuzluk, aleksitimi ya da intihar niyeti puanlarıyla ilişkili bulunmamıştır. Öte yandan umutsuzluk ile depresyon (r:0,750, $p < 0.01$), umutsuzluk ile aleksitimi (r:0,476 $p < 0.01$) ve depresyon ile aleksitimi (r:0,466 $p < 0.01$) arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. TAÖ'nin alt boyutları açısından yapılan incelemede, duyguları tanıma ve ayırt edebilme yoksunluğunu ölçen TAÖ-1 ile intihar niyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r: 0,653 $p < 0.05$). Düşlem yoksunluğunu ölçen TAÖ-4 ile intihar niyeti arasında anlamlı bir negatif ilişki saptanmıştır (r= - 0,531 $p < 0.01$).

TARTIŞMA

Kadın deneklerde intihar girişimlerinin erkek deneklere göre daha fazla ve aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Ergen intiharlarıyla ilgili çeşitli yayınlarda tamamlanmış intihar oranlarının erkeklerde daha fazla görüldüğü, intihar girişimlerinin ise kadınlarda daha yaygın olduğu bildirilmiştir. Kız ve erkek oranları çeşitli çalışmalarda 3/1 ile 9/1 arasında değişmektedir. Türkiye'de değişik çalışmalarda bu oran 4/1 ve 3/1 olarak bildirilmiştir. Bizim çalışmamızda da 6/1 gibi bir oran görülmektedir. Kızların erkeklere oranla daha az ölümcül yön-

temlere başvurduğu, erkeklere oranla daha gizli yardım isteme yöntemlerini yeğlediği ve puberte sonrası kızlarda duygulanım bozukluklarının daha yaygın olduğu gibi bir dizi neden, bu yaygınlığı açıklamak için öne sürülmüştür (18). Deneklerin %21'i daha önce bir kez intihar girişiminde bulunmuştur ve %15'inin ailesinde intihar öyküsü vardır. İntihar girişiminde bulunan kişilerle intihar eden kişilerin aynı iki popülasyon olduğu bildirilmiştir. Girişimde bulunanların çoğu kızdır ve ancak %10'u daha sonra tamamlanmış intihara yönelmektedir. Ancak her iki grupta da yüksek oranda psikiyatrik bozukluk, daha önce intihar davranışı, aile psikopatolojisi ve uyumsuzluğu vardır (1). İntihar girişiminde bulunan kişilerde normal nüfusa göre intihar riski 100 ile 1000 kat artmaktadır. İntihar girişiminde bulunan ergenlerin ailelerinde yüksek oranlarda intihar davranışı, alkol ya da madde kullanımı ve duygulanım bozukluğu olduğu bildirilmiştir. Aile psikopatolojisine ek olarak, aile uyumsuzluğu ve bozulmasının da intihar davranışına zemin hazırlayabileceği bildirilmiştir. İntihar girişiminde bulunan ergenlerin diğer tıbbi veya psikiyatrik kontrollere göre bir ebeveyn kaybını (boşanma ya da ölümle) daha fazla bildirdikleri bulunmuştur. İntihar davranışı gösteren ergen ailelerinin daha az destekleyici ve daha fazla çatışmacı olduğu, düşmanca tutumların ön plana çıktığı bildirilmiştir (1). Bizim çalışmamızda da deneklerin yaklaşık yarısı intihar girişimini tetikleyici etken olarak aile sorunlarını göstermiştir. Ergen kişinin yaşamında çok önemli bir yer tutan arkadaş ilişkilerindeki aksaklıkların da bu dönemde tetikleyici olabileceği bildirilmiştir. İntihar davranışı gösteren kızların daha çok erkek arkadaş kaybı ve okul değişikliklerinden, erkeklerin ise daha çok aile içindeki saldırgan tutumlar ve kardeşlerin intihara yönelik davranışlarından etkilendiklerini saptanmıştır. Çalışmamızda ikinci yaygın tetikleyici neden olarak arkadaş ilişkilerindeki bozulma ve kopmalar gösterilmiştir. İntihar girişimi olan ergenleri nörotik ve kontrol gruplarıyla karşılaştıran bir çalışmada intihar girişimi olanlarda yaşam olaylarının ortalama olarak diğer iki gruptan fazlalık gösterdiği; yakın bir arkadaştan ayrılma, 'çıkma başlama', yeni bir okula başlama ve anne ya da baba ile tartışmanın bu grubu diğer iki gruptan ayıran en önemli olaylar olduğunu saptanmıştır (19).

Çalışmamızın literatürden ayrılan önemli bir bulgusu, kızlarda intihar girişiminin daha ölümcül olarak saptanmasıdır. Ama bunun görece bir değer

olduğunu ve tümü aşırı dozda ilaç alımı ile gelen deneklerin aslında hafif ve orta şiddette bir ölümcüllük düzeyi gösterdiklerini hatırla tutmamız gerekir. Aşırı dozda ilaç alımı ile gelen denekler arasında kızlar daha tehlikeli ilaçları, daha yüksek dozlarda almıştır. Ancak intihar niyeti açısından kız ve erkek ergenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ergenler arasında en yaygın intihar girişimi yönteminin bilinçli aşırı ilaç alımı olduğu bildirilmiştir. Ergen kişiler çoğu zaman kullandıkları yöntemin ne derecede ölümcül olduğunu bilemeyebilirler. Özellikle ilaç aşırı alımlarında, ergen kişinin hangi ilacın ne ölçüde zarar verebileceği önceden bilmemesi doğaldır. Bazen çok güçlü intihar niyeti olan bir ergen, bilmeksizin kendisine en az zarar verecek yöntemi yeğleyebilir. Ergen intihar girişimlerinin yaklaşık üçte ikisinin ölme arzusundan farklı güdülerle gerçekleştirildiği bildirilmiştir. Ergenlik dönemindeki pek çok intihar girişimi dürtüsel özellik gösterebilir ve hayatı pek az tehdit edebilir. Çoğu zaman asil motivasyon başkalarını etkilemek, dikkat çekmek, sevgi ve nefreti iletme ya da hoşnutsuz bir durumdan kaçmaktır (1). Bizim çalışma grubumuzu oluşturan ergenlerin tümü aşırı dozda ilaç alımı ile gelmiştir ve ölümcüllük puanları hafif ve orta şiddettedir. Bu da bize bu intihar girişimlerinin de ölme arzusundan çok farklı motivasyonlara bağlı olabileceğini düşündürmektedir. Ancak yine de, kız ergenlerde erkek ergenlere göre daha fazla ölümcüllük saptanması ve bunun depresyon, umutsuzluk ya da intihar niyeti puanlarından bağımsız olması dikkate değer bir bulgudur.

Toronto Aleksitimi Ölçeği'nin duyguların ifade edilmesiyle ilgili alt boyutu (TAÖ-3) yineleyici intihar davranışıyla ilgili bulunmuştur. Bu bulgu daha önceki bir çalışmamızın bulgularıyla uyumludur (10). Bu çalışmada intihar girişiminde bulunan kişilerde sağlıklı kontrollere göre anlamlı ölçüde yüksek aleksitimi saptanmıştır. Duyguların söze dökülememesi intihar girişimini bir kendini ifade yöntemi olarak öne çıkarmaktadır. Söze dökülmeyen çatışma ve düş kırıklıkları intihar girişimi ile açığa çıkmakta ve kişi bunları böylece çevresine duyurmuş olmaktadır. Burada dikkat çekici olan yineleyici girişimlerin depresyon, intihar niyeti ya da umutsuzluk puanıyla değil de duyguların söze dökülememesini yansıtan bir aleksitimi alt boyutuyla ilişkili bulunmasıdır. İntihar girişiminin bir 'imdat çığlığı' olduğu düşüncesi söz konusu bulguyla pekişmektedir.

Ergen intihar girişimcileri umutsuzluk, dürtüsel-

lik, dış kontrol odağı, zayıf kişiler arası sorun çözme ve zayıf sosyal beceriler gibi bir dizi psikososyal işlev bozukluğu göstermektedirler. Özellikle umutsuzluğun intihar girişiminin ciddiyetiyle yakından ilişkili olduğu ve gelecek girişimleri öngördüğü bilinmektedir (1). Yetişkin çalışmalarını umutsuzluk ile intihar niyeti arasında ilişki bulunurken; ergenlerde yapılan bir çalışmada, intihar niyetiyle umutsuzluğun değil depresyonun ilişkili olduğu gösterilmiştir (20). Bizim çalışmamızın bulguları ergenlerde, yetişkin hastalarda olduğu gibi, intihar niyetiyle umutsuzluk puanları arasında ilişki olduğunu göstermektedir. İntihar niyetiyle depresyon puanları arasında ilişki bulunmamıştır. Bu da umutsuzluğun depresyondan bağımsız olarak intihar niyetini etkilediğini düşündürmektedir. Duygularını ve bedensel duygularını tanıma yeteneğini ölçen aleksitimi alt boyutu (TAÖ 1) intihar niyetiyle ilişkili bulunmuştur. Duygularını tanıma ve tanımlama zorluğu çeken bireylerde intihar niyeti daha fazladır. Duygularını tanıma zorluğu çeken bireylerin intiharı bir çare olarak gördüğü düşünülebilir. İlgili çekici bir bulgu da intihar niyetinin düşlem yaşamındaki fakirlik (TAÖ 4) ile negatif bağlantı göstermesidir. Hayal kurma yeteneği yüksek olan kişilerde intihar niyeti daha yüksek olarak bulunmuştur. İntihar girişiminin ölümcüllüğü hiçbir psikometrik ölçüm ile bağlantı göstermemiştir. Bu bulgu Plutchik ve ark.nın bulgularıyla uyumludur (8). Bu çalışmada da intihar niyeti ile intihar girişiminin ölümcüllüğü arasında bir ilişki

bulunmamıştır. Linehan ve ark. da ölme niyeti ile girişimde kullanılan yöntemin ölümcüllüğü arasında bir ilişki bulunmamışlardır (21). Örnekleme grubumuzda intihar girişiminde kullanılan yöntemin aşırı ilaç alımı olduğu düşünüldüğünde bu sonuç anlaşılabilir olmaktadır. Ergen bireylerin hangi ilacın ne ölçüde ölümcül olduğunu bilmeleri beklenmeyebilir. Daha önce de tartıştığımız gibi ergen kişiler intihar girişimini çevrelerine bir çekidüzen verme çabası olarak da kullanabilirler. Dolayısıyla intihar girişiminin ardındaki motivasyon, ölme arzusunun kendisinden çok, bir yardım isteği ya da çevreye bir uyarı olabilir.

SONUÇ

Aşırı dozda ilaç alımıyla intihar girişiminde bulunan ergenler arasında kızların sayısı belirgin ölçüde fazladır. Kızlarda intihar girişimleri daha ölümcül bulunmuştur. Toronto Aleksitimi Ölçeği'nin duyguların ifade edilmesiyle ilgili alt boyutu (TAÖ-3) yineleyici intihar davranışıyla ilişkilidir. Bizim çalışmamızın bulguları ergenlerde, yetişkin hastalarda olduğu gibi, intihar niyetiyle umutsuzluk puanları arasında ilişki olduğunu göstermektedir. İntihar niyetiyle depresyon puanları arasında ilişki bulunmamıştır. Bu da umutsuzluğun depresyondan bağımsız olarak intihar niyetini etkilediğini düşündürmektedir.

Kaynaklar:

1. Brent DA, Kolko DJ. Suicide and suicidal behavior in children and adolescents. In: Garfinkel BD, Carlson GA, Weller EB, editors. Psychiatric disorders in children and adolescents. Philadelphia : WB Saunders Co, 1990: 372-391.
2. Robbins DR, Alessi NE. Depressive symptoms and suicidal behavior in adolescents. Am J Psychiatry 1985; 142: 588-592.
3. Beck AT, Steer RA, Beck JS . Hopelessness, depression, suicidal ideation, and clinical diagnosis of depression. Suicide and Life-threatening Behavior 1993: 23139-145.
4. Asarnow J, Carlson G, Guthrie D. Coping strategies, self-perceptions, hopelessness, and perceived family environments in depressed and suicidal children. J Consult Clin Psychol 1987; 55:361-366.
5. Bettes BA, Walker E. Symptoms associated with suicidal behavior in childhood and adolescence. J Abnorm Child Psychol 1986; 14:591-604.
6. Cole DA. Psychopathology of adolescent suicide : hopelessness, coping beliefs, and depression. J Abnorm Psychol 1989; 98 : 248-255.
7. Kazdin A, French N, Unis A . Hopelessness, depression and suicidal intent among psychiatrically disturbed inpatient children. J Abnorm Psychol 1983; 94: 298-307.
8. Plutchik R, van Praag HM, Picard S . Is there a relationship between the seriousness of suicidal intent and the lethality of the suicide attempt? Psychiatry Res 1989; 27: 71-79.
9. Iancu I, Horesh N, Offer D . Alexithymia, affect intensity and emotional range in suicidal patients. Psychother

- Psychosom 1999; 68: 276-280.
10. Sayar K, Acar B, Yazıcı MK . İntihar Girişiminde Bulunan Kişilerde Aleksitimi. Nöropsikiyatri Arşivi 1999; 36:6-11.
 11. Taiminen TJ, Saarijarvi S, Helenius H Alexithymia in suicide attempters. Acta Psychiatr Scand 1996;93: 195-198.
 12. Zung WW. A self-rating depression scale. Arch Gen Psychiatry 1965; 12:63.
 13. Beck AT, Lester D, Weisman A, Trexler L . The Hopelessness Scale. J Consult Clin Psychol 1974; 42: 861-874.
 14. Durak A. Beck Umutsuzluk Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Türk Psikoloji Dergisi 1994; 9:1-11.
 15. Taylor GJ, Bagby RM, Ryan DP. Criterion Validity of the Toronto Alexithymia Scale. Psychosom Med 1988; 50:500-509.
 16. Dereboy İF. Aleksitimi öz bildirim ölçeklerinin psikometrik özellikleri üzerine bir ön çalışma (Uzmanlık tezi) Ankara, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri ABD, 1990.
 17. Kirmayer LJ, Robbins JM. Cognitive and social correlates of the Toronto Alexithymia Scale. Psychosomatics 1993; 34 : 41-52.
 18. Çuhadaroğlu F, Sonuvar B. Adolesan intiharları : Risk faktörleri üzerine bir inceleme. Türk Psikiyatri Dergisi 1992; 3: 222-226.
 19. Canat S. Stressful life events among suicidal adolescents. ESCAP kongresinde sunulmuş bildiri, Londra, 1991.
 20. Cole DA. Hopelessness, social desirability, depression and parasuicide in two college student samples. J Consult Clin Psychol 1988; 56: 131-136.
 21. Linehan MM. Suicidal people : One population or two? In : Mann JJ and Stanley M, editors. Psychology of suicidal behavior. New York: NY Academy of Sciences, 1986; 16-33.